

Plan van aanpak doorstroming; wijziging overgangsbepaling zomer 2021 i.v.m. de coronamaatregelen

=====

Ook dit jaar vraagt de bijzondere onderwijssituatie om bijzondere maatregelen!

Normaliter wordt aan het einde van het schooljaar op basis van het overgangsprotocol bepaald of een leerling overgaat, doubleert, afstroomt of kan opstromen. Centraal in het overgangsprotocol staan de toetsresultaten (summatieve toetsing) welke de leerling heeft behaald tijdens de drie of vier rapportperiodes; het aantal (on)voldoendes (tekortpunten) op de voortganglijst bepaalt de doorstroming. Wanneer de resultaten in de bespreekzone zitten, neemt de docentenvergadering ook andere zaken in ogenschouw, zoals de werk- en leerhouding of eventuele bijzonder omstandigheden welke de leerling parten hebben gespeeld.

Net als in de tweede helft van het vorige schooljaar 19/20 is een groot deel van dit schooljaar 20/21 niet “normaal” verlopen. Sinds de voorjaarsvakantie volgen de leerlingen op al onze scholen noodgedwongen hybride onderwijs en hieraan vooraf ging een periode waarin alleen onderwijs op afstand werd gegeven – grofweg van de kerstvakantie tot aan de voorjaarsvakantie. In de periode daarvoor werden er wel reguliere lessen gegeven, maar konden bijzondere schoolse activiteiten - die nadrukkelijk hun waarde hebben als het gaat om burgerschapsvorming, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de leermotivatie -, nauwelijks tot niet doorgang vinden. Deze bijzondere omstandigheden zijn van invloed op de uitvoering van het onderwijs. Net als vorig schooljaar is daarom ook nu de vraag opportuun of dit niet noopt tot bijzondere maatregelen aangaande de overgangsbepaling. Ons antwoord hierop is wederom een volmondig: “Ja!”. De huidige uitzonderlijke onderwijssituatie rechtvaardigt dat we ook dit schooljaar op een verantwoorde manier ruimhartig omgaan met de normen in het overgangsprotocol en maatwerk realiseren met in achtname van het volgende:

1. Anders dan vorig schooljaar heeft het toetsen van de leerstof meer zijn “normale” doorgang gevonden. En voor zover er bij vakken minder toetsenmomenten zijn (geweest), zijn en worden alternatieve wijzen van afsluiting vormgegeven, waardoor er – anders dan vorig jaar – nu meer zicht is op de mate waarin leerlingen de leerstof beheersen. Ook het dagelijks in kleine groepen op school les volgen, geeft de docenten een beter beeld. De leerlingen zijn meer in de gelegenheid (geweest) dan vorig jaar om te laten zien waar ze staan. Ook hebben zij daardoor nu meer de mogelijkheid (gehad) om de bekende “eindsprint” nog in te zetten. Iets wat vorig jaar veel minder het geval was.
2. We ervaren en zien dat veel leerlingen die vorig jaar ruimhartig bevorderd zijn – leerlingen die formeel volgens het overgangsprotocol afgewezen hadden moeten worden -, het dit schooljaar zwaar hebben (wat ook niet verwonderlijk is, gelet op de bijzondere omstandigheden) en onvoldoende voortgang boeken. Een groot deel van hen lukt het niet om de achterstanden van het jaar daarvoor weg te werken. In tegendeel, bij meerdere

leerlingen zijn de achterstanden groter geworden, waardoor de basis om stevig op voort te bouwen alleen maar smaller is geworden en ook de leermotivatie sterk is gedaald. Een punt van aandacht bij de besluitvorming over de overgang dit schooljaar – zie uitgangspunt 3.

3. Daarnaast zien we dat - anders dan vorig jaar - bij een groter aantal leerlingen dan normaal het sociaal welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling aandacht vraagt en/of de leermotivatie sterk is afgenomen. (Ook dat is niet verwonderlijk, gelet alleen al op de duur van de crisis). Deze beide “aandachtsgebieden” beïnvloeden uiteraard niet alleen de huidige resultaten, maar ook de kansen om succesvol door te stromen (al dan niet met extra ondersteuning).
4. Leerlingen die nu in leerjaar 1 zitten, hebben aan het einde van de basisschoolperiode geen eindtoets gemaakt. Dit betekent dat zij niet de kans hebben gehad om het schooladvies bijgesteld te krijgen op basis van een hogere toetsscore dan het aanvankelijke advies van de basisschool. In het kader van het bieden van gelijke kansen, willen we hier rekening mee houden. – zie uitgangspunt 4 en 5.
5. De regering heeft aangekondigd een Nationaal Programma Onderwijs in te zetten. Hoewel slechts de contouren bekend zijn, is inmiddels wel duidelijk dat dit programma onze schoollocaties in staat gaat stellen om extra ondersteuning aan te bieden aan groepen en/of individuele leerlingen. Hoewel de plannen nog concreet vorm moeten krijgen, hebben we het voornemen om tenminste de leerlingen die het afgelopen schooljaar onvoldoende voortgang hebben geboekt een extra ondersteuningsaanbod te doen, zodat zij dan wel kansrijker alsnog kunnen doorstromen naar het volgende leerjaar, of ondersteund het leerjaar nog eens overdoen of afstromen. Dit geldt ook voor het geval er zorgen zijn m.b.t. het sociaal welbevinden. Dit aanbod kan zich zowel richten op de cognitieve ontwikkeling – denk aan een x aantal extra lessen in een bepaald vakgebied, huiswerkbegeleiding e.d. – als op de sociaal-emotionele ontwikkeling – denk aan extra coaching van de mentor of een onderwijsassistent.

Plan van aanpak doorstroming

Gelet bovenstaande hebben we het volgende “Plan van aanpak doorstroming” opgesteld:

Uitgangspunten

Het centrale uitgangspunt van de voorgestelde aanpak is dat leerlingen zo min mogelijk schade ondervinden van de tijdelijke crisissituatie én tegelijkertijd ook met voldoende reële kansen doorstromen naar het volgende leerjaar. Oftewel: Daar waar leerlingen niet voldoen aan de overgangsnorm geldt het adagium: “Ruimhartig maar wel kansrijk!” Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

1. De overgangsnormen blijven de leidraad vormen voor ons handelen; de basis waar vanuit we vertrekken.

2. Daarnaast houden we rekening met verschillen tussen leerlingen. Dit betekent dat niet alleen naar de voorgangscijfers wordt gekeken, maar ook nadrukkelijk naar het sociaal-emotioneel functioneren en de leermotivatie en aanpak, waaronder de ontwikkeling van leerstrategieën en de onderliggende executieve functies.
3. De bespreekzone wordt verruimd; in tegenstelling tot het reguliere overgangsprotocol vallen alle leerlingen die niet direct bevorderbaar zijn in de categorie “bespreken”. Uitzondering hierop zijn de leerlingen die eind vorig schooljaar reeds ruimhartig zijn bevorderd en nu **wederom** in de “uitgebreide bespreekzone” scoren. Zij doubleren of stromen af, al dan niet met een ondersteuningsaanbod. Ditzelfde geldt voor leerlingen die vorige jaar gedoubleerd zijn er nu weer in de uitgebreide bespreekzone scoren. Zij dienen af te stromen.
4. Het uiteindelijke overgangsbesluit ligt bij de overgangsvergadering, die geacht wordt te denken in kansen en mogelijkheden, met in achtneming van de bijzondere situatie en de maatregelen welke worden ingezet in het kader van het Nationaal programma Onderwijs (NPO). Dit geldt ook over het besluit tot opstromen.
5. De docentenvergadering kan in voorkomende gevallen **bindende voorwaarden** stellen waaraan de leerling alsnog moet voldoen om door of op te stromen. Daarbij kan niet alleen gedacht worden aan het maken van een extra taak, het halen van een voldoende op een absoluerende toets, de keuze van het vakkenpakket, e.d., maar ook aan het gedurende een bepaalde periode volgen van (door de school bekostigde) extra (bij)lessen, trainingen, coaching e.d.
Let wel, “bindende voorwaarden” wil zeggen dat door- of opstromen alleen plaatsvindt, wanneer de leerlingen instemt met de voorwaarden en deze ook uitvoert en/of realiseert.
6. Het beleid dat leerlingen in de **eerste twee leerjaren** in beginsel bij ‘afwijzen’ (d.w.z. niet bevorderbaar zijn) niet doubleren maar dienen af te stromen, komt te vervallen. Of te wel: leerlingen mogen ook in leerjaar 1 of 2 doubleren. Na advies van de docentenvergadering besluiten de leerling en zijn/ haar ouders of zij kiezen voor doubleren of afstromen. Dit geldt ook voor de leerjaren 3 t/m 5.
7. Leerlingen uit leerjaar 1 en 2 die ondanks de moeilijke onderwijsomstandigheden zeer goede onderwijsresultaten hebben gehaald maar net niet de norm halen welke geldt voor “opstromen” worden voorgedragen om te bespreken in de docentenvergadering.
8. M.b.t. de input waarop de overgangsvergadering zich baseert, wordt een onderscheid gemaakt in doorstroming in de onderbouw (van vmbo/mavo 1 tot 3 en havo/ vwo 1 tot 4) en de doorstroming in de bovenbouw (van vmbo/mavo 3 naar 4 én van havo/ vwo 4 naar hoger).
 - a. In de onderbouw vormt het driegesprek tussen ouders, leerling en school het vertrekpunt. Gezamenlijk worden met elkaar de (on)mogelijkheden besproken.
 - b. In de bovenbouw ligt de nadruk op het herkansen en afronden van de PTA en PTO toetsen. Maar ook hier geldt het belang van een gesprek tussen ouders, leerling en school.

Ad 1. Uitgangspunt van het overgangsprotocol is dat leerlingen hebben laten zien dat zij de gestelde leerdoelen uit dat leerjaar voldoende beheersen. Elk jaar worden nieuwe bouwstenen aan het fundament toegevoegd. Wanneer er te veel bouwstenen in het fundament ontbreken, wordt de basis te zwak om op voort te bouwen en neemt de kans af om succesvol het volgende leerjaar en uiteindelijk het examen te halen.

Ad 2. De consequentie van het uitgaan van maatwerk is, dat hetzelfde cijferbeeld niet automatisch leidt tot dezelfde uitkomst. Een en ander is niet alleen afhankelijk van de vakken waarop onvoldoende voortgang is geboekt, maar ook nadrukkelijk van de leermotivatie en werkhouding en capaciteiten. Belangrijk is dat er voldoende perspectief / vertrouwen is dat de leerling het volgende leerjaar met voldoende resultaat kan afronden.

Ad 3. Leerlingen die vorig jaar vanuit de uitgebreide bespreekzone ruimhartig zijn bevorderd en nu weer in de uitgebreide bespreekzone scoren, hebben te veel hiaten in hun basiskennis en vaardigheden om succesvol op te kunnen voortbouwen richting de bovenbouw en/of het examen. Dit vraagt om het herhalen van de basisstof – kennis en vaardigheden - (doubleren) of het richten op de basisstof van een lager onderwijstype (afstromen). Ditzelfde geldt voor leerlingen die vorige jaar gedoubleerd zijn er nu weer in de uitgebreide bespreekzone scoren. Zij dienen af te stromen. Nb. In de bovenbouw **havo en vwo** - vanaf leerjaar 4 - kent het overgangsprotocol geen gedefinieerde “bespreekzone”. Een score net onder de norm – bijvoorbeeld één of twee extra 5-en - kan gezien worden als een score in de reguliere bespreekzone. Maatwerk is hierbij noodzakelijk, wetende dat het afgeronde cijfer 5, een score variërend tussen een 4,45 en een 5,44 kan betekenen.

Ad 4 en 5. Om kansrijk door te kunnen stromen naar het volgende leerjaar is inzicht in wat er gevraagd wordt aan kennis en vaardigheden in het volgende leerjaar belangrijk; welke essentiële “bouwstenen” ontbreken, wat betekent dit voor het bouwwerk daarbovenop en welke ruimte is er eventueel nog binnen het programma om de ontbrekende bouwstenen toe te voegen aan het fundament, maar ook: welke extra ondersteuning hierbij geboden kan worden (o.a. in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs). De docentenvergadering heeft op basis van hun professie en inzicht in de schoolorganisatie hier de beste kijk op. Dit laat onverlet dat de input van ouders en leerlingen over de voortgang en de inspanningen in het afgelopen schooljaar wordt meegenomen in de beslissing.

Ad 6 en 7. De leerlingen die nu in de leerjaren 1 en 2 zitten hebben twee zeer bijzondere eerste schooljaren achter de rug; de omstandigheden zijn al 1,5 jaar niet optimaal. Verschillende leerlingen hebben hierdoor onvoldoende kunnen laten zien wat zij in hun mars hebben. Met het bieden van de mogelijkheid tot doubleren en dus met het loslaten van de regel van “verplicht” afstromen, worden deze leerlingen alsnog een kans geboden om op het door de basisschool geadviseerde advies hun loopbaan te vervolgen. Ook het verruimen van de mogelijkheden om op te stromen hoort hierbij.

Ad 8. In de onderbouw, de basisvormingsperiode, volgen de leerlingen een breed aanbod aan vakken in een relatief rustig tempo. In de bovenbouw verandert dit. Er worden profielen en

vakkenpakketten gekozen, het tempo gaat sterk omhoog, er wordt dieper op de lesstof ingegaan en leerlingen moeten grotere hoeveelheden leerstof kunnen verwerken. In de bovenbouw is daardoor minder onderwijstijd beschikbaar voor het wegwerken van eventuele opgelopen hiaten. Ook is het tussentijds switchen van vakkenpakket en/of schoolniveau in veel gevallen niet meer mogelijk.

Ad 8a. We vinden het belangrijk dat ouders en leerlingen in een driegesprek met de school een goed beeld krijgen van de (on)mogelijkheden, kansen en risico's m.b.t. het doorstromen naar een volgend leerjaar, als ook over de ondersteuningsmogelijkheden die het volgend jaar al dan niet door de school (en ook ouders) geboden kan worden. De verwachting is dat op basis van deze overwegingen gezamenlijk een gedragen advies wordt geformuleerd richting de overgangsvergadering.

Ad 8b. Vanaf mavo 3 en havo/vwo 4 wordt t.b.v. de schoolexamens gewerkt met een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) en een programma van Toetsing en Overgang (PTO). De school heeft het beste zicht op wat het schoolexamen vraagt en wat voor basis nodig is om te kunnen slagen.

Gewijzigde systematiek doorstroming:

1. Alle leerlingen maken formatieve en /of summatieve toetsen en opdrachten t/m het einde van de laatste rapportperiode.
2. Vóór de meivakantie is door de mentoren /coaches en teamleiders geïnventariseerd welke leerlingen niet voldoen aan de overgangsnormen.
3. In de twee weken na de meivakantie wordt met de leerlingen die niet aan de overgangsnormen voldoen – bespreekzone of afwijzen - door de mentor/coach een driegesprek gevoerd en het volgende besproken:
 - a. Hoe sta je ervoor qua onderwijsresultaten (cognitieve ontwikkeling), sociaal welbevinden en leer- en werkhouding / motivatie? De mentor kan hierbij gebruik maken van de school scan.
 - b. Wat betekent dit voor de kansen op een succesvolle doorstroming naar het volgende leerjaar binnen hetzelfde onderwijsniveau? Wat is het verwachte advies van de school m.b.t. de doorstroming?
 - c. Wat moet en kan er nog gebeuren om succesvolle doorstroming alsnog te realiseren op de korte termijn (tot de zomer) en op de langere termijn (nieuwe schooljaar)?
 - d. Welke ondersteuning is daarbij mogelijk van school en van ouders?
 - e. Welke afspraken maken we (hierover) voor de laatste schoolweken?
4. Vóór de overgangsvergadering maakt de mentor samen met de leerling de balans op: wat hebben de afspraken gemaakt tijdens het driegesprek in de laatste 4 weken opgeleverd? Deze informatie is input voor de overgangsvergadering.
5. In de voorlaatste week vóór de zomervakantie (week van 28/6) neemt uiteindelijk de overgangsvergadering het besluit over doorstromen, doubleren, op- of afstromen. De uitkomst van de rapportvergadering kan zijn:
 - a. De leerling is op basis van de resultaten alsnog zonder meer bevorderbaar naar het volgende leerjaar.

- b. Indien de leerling niet zondermeer bevorderbaar is, maar er is wél voldoende perspectief, dan wordt de leerling, al dan niet met aanvullende maatregelen uit het ondersteuningspakket in de vorm van een bindende voorwaarde, bevorderd.
 - c. Indien de leerling niet zondermeer bevorderbaar is en er is onvoldoende perspectief, dan wordt de leerling niet bevorderd. Ook dan wordt gekeken of er al dan niet aanvullende maatregelen uit het ondersteuningspakket aangeboden worden. Tevens brengt de overgangsvergadering een advies uit m.b.t. doubleren of afstromen. De leerlingen en de ouders nemen hierin een besluit.
Nb. Een leerling mag niet twee keer doubleren in hetzelfde leerjaar en ook niet in het jaar volgend op het jaar waarin hij/zij al een keer gedoubleerd is.
 - d. Door de maatregelen 5b en 5c wordt er maatwerk aangeboden in verband met het bijzondere jaar. Afhankelijk van de gestelde bindende voorwaarden kan de leerling alsnog laten zien het niveau van het volgende leerjaar aan te kunnen, dan wel de bindende voorwaarde verstevigt de kans op succes in het volgende leerjaar.
6. Na de overgangsvergadering vindt er - indien nodig - een gesprek plaats tussen de ouders, leerling, mentor en eventueel de teamleider. Daarin wordt de beslissing van de overgangsvergadering toegelicht en een eventueel ondersteuningspakket besproken. Er kunnen in het gesprek nog **aanvullende** afspraken gemaakt worden, waarbij de uiteindelijke beslissing bij de mentor en teamleider ligt. Ook kunnen ouders ervoor kiezen om de leerling alsnog te laten doubleren om de leerling de kans te geven zo een stabielere basis te laten ontwikkelen.

Nb. Wat geldt m.b.t. het al dan niet voldoen aan de normen om over te gaan, geldt ook voor het al dan niet voldoen aan de normen om te kunnen opstromen. Wanneer een leerling net niet aan deze eisen voldoet, kan ook hier een driegesprek over plaatsvinden.

De overgang mavo, havo en vwo van 3 naar 4:

Stappen 1 t/m 6 zijn gelijk aan de onderbouw, met dien verstande dat het vakkenpakket ook in ogenschouw wordt genomen bij het beoordelen of de leerling voldoet aan de overgangsnormen. Leerlingen die op basis van het overgangsprotocol niet bevorderbaar zijn, maar op basis van hun gekozen vakkenpakket wel of (net) niet, krijgen de mogelijkheid om in de laatste 4 – 6 weken van het schooljaar zich te concentreren op deze vakken om te bewijzen dat er voldoende perspectief is bij doorstroming (focus op het vakkenpakket). De teamleider neemt hierin de beslissing na overleg met de mentor. Wanneer de leerling hiervoor kiest, kan er in beginsel niet meer worden afgeweken van de eerder gemaakte profielkeuze (H4/V4) of vakkenpakketkeuze (M4).

NB. 1. Focussen op het vakkenpakket betekent niet dat de leerling voor de andere vakken is vrijgesteld van het volgen van de lessen; de leerlingen werkt tijdens deze lessen aan ander werk.

NB. 2. Afhankelijk van de locatie kennen enkele vakken in mavo 3 een PTA. Voorwaarde voor overgang is dat tenminste alle PTA-toetsen en opdrachten moeten zijn afgerond. Dit criterium blijft gelden. Dit betekent dat wanneer er afspraken worden gemaakt met een leerling over het leggen van focus op het vakkenpakket, deze leerling de PTA-toetsen en/of handelingsopdrachten van de vakken waar hij/zij zich niet meer op richt nog wel moet maken, maar dat het resultaat niet van invloed is op de overgangsbepaling.